

**PRAVKAR IZŠLI SPOMINI
BORKE IZ TOMIŠLJA POD
NASLOVOM**

Pripoved neke dobe

Koordinacijski odbor za zgodovinpisje pri občinski konferenci SZDL Ljubljana Vič-Rudnik je v mesecu septembru izdal še eno iz vrste knjig odnosno brošur na tematiko naše polpretekle zgodovine. Brošura nosi naslov Pripoved neke dobe, napisala pa jo je borka Angela Kumše iz Tomišlja.

Kot je v uvodni besedi zapisal Emil Cesar, gre tokrat za spominsko pričevanje, ki dobiva kljub temu, da pisateljica tega ni želela, širši pomen. In prav je, da ostanejo zapisani tudi taki spomini, saj je njihova pomembnost toliko večja, ker jih pripoveduje žrtev, določena za uboj, samo zaradi nasprotnega političnega prepričanja. Čeprav je bilo nekaj podobnih junakov, ki jim je uspelo rešiti se izpred nemških ali italijanskih puškinih cevi ali pred zloglasno »črno roko«, sloves tega domobranstva, se rešeni takšnega načina pripovedovanja niso pogosto posluževali. Spomini borke iz Tomišlja pa niso izključno vezani le na osebno doživljanje, ampak ostajajo trajen zapis dogajanja v Tomišlju in njegovi okolici vključujoč zgodovinski pogled v iztekajoče se preteklo stoletje pa vse do osvoboditve. To je tudi zapis o ljudeh izpod Krima na robu Ljubljanskega barja, o njihovem odporu, organizirani akciji proti okupatorju in domačim izdajalcem. Za krajevno zgodovino pa so pomembne tudi etnološko zanimive fotografije, ki na svojski način ilustrirajo čas in se zaradi svoje odgovornosti prav tako ne smejo izgubiti.

Brošura, ki vsebuje 130 strani zanimivega branja in vrsta fotografij lahko za ceno 100.000 dinarjev kupite na KS Tomišelj ali pa na OK SZDL Ljubljana Vič-Rudnik, Trg MDB 14.

Angleški obveščevalci – vohuni ali junaki

V založbi Mladinske knjige je izšla knjiga Jožeta Vidica Angleški obveščevalci-vohuni ali junaki. Pisec, ki je znan po knjigah Beg z morišča, Krik v Dragi, Noč v hotelu Park, Po sledovih črne roke in drugih, v tej ne obravnava zločine okupatorjev, četnikov, domobrancev in raznih izdajalcev. Razkriva nam grozljivo in pretresljivo usodo Slovencev, predvsem Primorcev, ki so se kot italijanski vojaki znašli na afriškem bojišču, bili tam zajeti od Britancev in se tako znašli v gardijskem bataljonu jugoslovanske vojske kralja Petra II. v Egiptu in Palestini. Najboljše in samo prostovoljce so Britanci na tečajih izurili za radiotelegrafiste in minerce ter jih z letali in padali iz Afrike pripeljali v Slovenijo. Prva padalska trojica je morala odkriti, kdo so uporniki, se z njimi povezati in pošiljati podatke v britanski štab v Kairu. Tako so ti radiotelegrafisti v zgodovini NOB vzpostavili stik med štabom NOV in britanskim štabom za Bližnji vzhod. Tem skupinam so sledile zavezniške misije in do priznanja zaveznikov NOV.

Padalci-radiotelegrafisti so v Kairo pošiljali le tista poročila, ki so jih dobili od partizanskih štabov in njihovih obveščevalnih centrov. V zameno za te podatke so zavezniki začeli pošiljati pomoč NOV v orožju, hrani, sanitetnem materialu itn.

Vsi padalci so se takoj po pristanku takoj vključili v NOV in delovali pri štabih korpusov, divizij, odredov. Po vojni, leta 1945, so eden za drugim skrivnostno izginili; dobesedno so bili po mafijsko ugrabljeni, zasliševani in potihoma likvidirani. Sorodniki so jih zaman iskali. Vidic je prvi, ki je odkril tančico s te skrivnosti.

Vladimir Kavčič je v oceni knjige med drugim zapisal: »Gre za odkrivanje še enega segmenta naše mračne, revolucionarne zgodovine, ki revoluciji in revolucionarjem ne more biti v čast...«

Cena knjige je 180.000 din.

JOŽE VIDIC

Kako je bil porabljen denar za odpravo posledic suše v letu 1988?

Zaradi dolgotrajne suše v letu 1988, katere posledice so bile občutne zlasti v hribovitih delu občine, na peščenih tleh Iškega vršaja ter na območju izvajanja hidromelioracije Horjul C, je bil pridelek občutno manjši na 4.996 ha kmetijskih zemljišč na območju 13 krajevnih skupnosti v občini. Skupna škoda je bila ocenjena na 8.141.000.000 din, kar je 4,2% družbenega proizvoda občine.

Komisija za ocenitev škode je smatrala, da je potrebna pomoč na 916 kmetijah, na katerih je bilo v reji 7.369 glav živine. Glede na to, da je 82 odstotkov dohodka v kmetijstvu v občini iz prireje mleka in mesa, je bilo potrebno preprečiti zmanjšanje staleža živine.

Prav tako so bile občutne posledice suše v poljedelski in živinorejski proizvodnji Ljubljanskih mlekarn.

Kot prvi ukrep za preprečitev večje škode zaradi suše je izvršni svet občinske skupščine zagotovil sredstva iz rezerve proračuna za dovoz vode v 6 KS. Občinski gasilski zvezi je bilo nakazano 2.600.000 din za dovoz vode. V zimski suši pa tem in tudi drugim 5 krajevnim skupnostim še znesek 24.664.000 din.

Vsem kmetom, ki so imeli zaradi suše zmanjšan dohodek na kmetiji, je bil odpisan davek od kmetijskih negozdnih površin in poseka lesa ter prispevki glede na višino

nastale škode in s 50 odstotki povišanjem za kmetije nad 600 m nadmorske višine.

V letu 1988 je bil odpisan davek na 467 kmetijah v znesku 17.254.090 din in prispevki 202 kmetoma v višini 81.301.740 din.

V letu 1989 je bil odpisan davek 135 kmetijam v višini 3.252.970 din in prispevki v višini 28.733.000 din.

Ob tem je potrebno upoštevati, da se kmetijam nad 600 m ne odmerja davek od kmetijskih negozdnih površin, tem kmetijam so odpisani prispevki in davek na posek lesa.

Odbor podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji je odobril solidarnostno pomoč v višini 116.605.960 din. Sredstva so bila nakazana kot akontacija v višini 88.676.000 din dne 12. I. 1989 in razlika v višini 27.929.960 din dne 13. 6. 1989. Iz sredstev rezerve proračuna je bilo dano še 10.000.000 din.

Sredstva solidarnosti (republiška in občinska) so bila nakazana kmetijskim organizacijam za regresiranje gnojil za boljši pridelek v letu 1989 ali po potrebi krmil za živinorejce, ki jim je primanjkovalo krme.

Na 549 prizadetih kmetijah na območju Kmetijske zadruge Ljubljana TZO Vič je bilo v reji 6.083 glav živine (73 odstotkov), na 310 kmetijah na območju Kmetijske za-

druge Velike Lašče je bilo v reji 1.876 glav živine (23 odstotkov) in na Posestvu Ljubljanskih mlekarn 340 glav govedi (4 odstotke). Glede na to so bila sredstva razdeljena v skladu s sklepom 119. seje in 123. seje izvršnega sveta občinske skupščine in sicer Kmetijski zadrugi Ljubljana TZO Vič 92.811.420 din, Kmetijski zadrugi Velike Lašče 28.618.380 din in Ljubljanskim mlekarnam Kmetijski proizvodnji (TOZD Posestva) 5.186.700 din.

Ta sredstva sta kmetijski zadrugi razdelili kmetom po seznamih, ki so jih pripravili odbori za ocenjevanje škode pri krajevnih skupnostih skupaj s pospeševalno službo kmetijskih zadrug. Sredstva so bila uporabljena namensko.

Posamezni kmetje z območja Kmetijske zadruge Velike Lašče so smatrali, da so dana sredstva premajhna za odpravo posledic suše in niso želeli prevzeti krmil, zato je Kmetijska zadruga Velike Lašče vrnila del nakazanih sredstev v znesku 2.750.050 din direktno skladu republiške solidarnosti.

V Ljubljanskih mlekarnah Kmetijski proizvodnji so bila sredstva uporabljena za sofinanciranje nakupa krme. V septembru 1988 je bilo nabavljenih 200 ton sena, 100 ton tropin oljne ogrščice, 150 ton sončnic in 100 ton pesnih rezancev, s čimer so bile pokrite potrebe do paše v letu 1989.

NAŠA ANKETA

Tudi upokojencem ne manjka skrbi

Ni ravno malo ljudi, ki pravijo: »komaj čakam, da grem v pokoj in si že enkrat privoščim malce počitka«. Te lepe želje žal še največkrat izvenijo kot votla fraza, saj večina ljudi po upokojitvi potem še bolj pljune v roke kot poprej: doma v hiši, na kmetiji, v KS, društvu upokojencev, pač tam, kjer čutijo, da lahko še kako koristijo.

Zopet drugi si najdejo kak postranski zaslužek, saj 200 ali 300 starih milijonov din penzije, kolikor prejema nekateri, ne more več zadostovati niti za najnujnejše. Vse je torej odvisno od iznajdljivosti, bi lahko dejali, kakor seveda tudi od tega, koliko je kdo še pri moči, pri zdravju. Tu pa usoda ni do vseh enako dorečljiva.

Anton Drglin, upokojenec z Dobrove: »Večino prostega časa preživim ob delu. V našem imam namreč malo njivice, kjer pride lam nekaj krompirja, fižola, zelja, solate in razne druge zelenjave. Včasih grem tudi malo

Anton Drglin

Angela Kovačič

Angela Grčar

Leopold Blažič

Majda Simonišek

pogledat za gobami v dobrovski in razorški gozd. Gobarstvo je že od nekdaj moja velika radost. Že vsaj kakih 55 let sem tudi med gasilci, 15 let pa delam v društvu upokojencev tu na Dobrovi. Pripravljam razne izlete in vodim blagajno – vse seveda brezplačno. Enako zastoj pomagam tudi župniku (kot cerkovnik) ob nedeljah pri prvi maši in pri pogrebih.

Angela Kovačič, upokojenka z Rakitne:

»O tem, kam s prostim časom, si res ne delam skrbi, saj imam vseskozi dovolj dela. Pomagam hčeri, ki ima šest otrok, pazim vnučka in pospravljam, medtem ko na kmetiji ne morem več kaj prida delati, ker sem že bolj zanič. Penzija, ki jo dobim, je bolj »švoh«, a za zdaj še nekako gre, ker nisem odvisna samo od nje, ampak mi pomagajo tudi sinovi.«

Angela Grčar, upokojenka iz Rožne doline:

»Na Dolenjskem imamo vinograd, ki ga hodi-mo obdelovat. Rada tudi pletem, berem časopise, občasno honorarno prodajam kruh v eni zasebnih prodajal. Samo s 272 stari milijoni pokojnine, kolikor mi je dajo, ne bi mogla živeti. Že od nekdaj zelo rada tudi nabiram

razne gozdne sadeže in gobe, toda le za lastne potrebe in svoje otroke.«

Leopold Blažič, upokojenec z Vrhovcev:

»Sam veliko prostega časa preživim tu v bifeju na Vrhovcih. Delati namreč ne morem več kaj dosti, ker že nekaj časa boleham za astmo. Kako dolgo bo šlo še tako naprej, ne vem. Prav danes se je spet vse podražilo. Kozarec belega zdaj stane že nič manj kot milijon šeststo starih din! Na mesec pa dobil le 80 starih milijonov din penzije, (za nepolno delovno dobo). Še dobro, da imam hrano doma. Včasih grem tudi malo pogledati v Petačev graben za gobami, in tako mi čas kar hitro mine.«

Majda Simonišek, upokojenka z Vrzdence:

»Malo doma perem in kuham, malo grem h hčerkam v Ligojno »merkat« otroke, pa mi čas kar mine. Doma imamo tudi vrt, za katerega je treba skrbeti in treba je zalivati rože. Lani sem v gozdu naredila čez 300 butar, letos pa nič, ker sem morala, kot rečeno, paziti na otroke. S penzijo, ki jo dobivam, je bilo do zdaj bolj »švoh«, s to zadnjo pa sem kar zadovoljna. Če bo tudi naprej tako, bo kar šlo.«

BRANKO VRHOVEC

Industrije zapiralne embalaže p.o.
61001 Ljubljana Cesta v Gorice 8
telegram: PLUTA LJUBLJANA
telefon centrale: (061) 267-741
telex 31409 YU PLUTA
telex 264 260
p.p. 78

proizvaja: – kronske in navojne zaporke
– plinotesne in dekorativne navojne zaporke
– odtrgalne in farmacevtske zaporke
– okrasne tulce
– plutovinaste zamaške
– plastične izdelke vezane na osnovni program
– plutovinaste talne in stenske obloge ter različne plutovinaste izdelke

izdeluje: – orodja in stroje za embalažo
– strojne elemente

opravlja: – servisne in strojne storitve

prodaja: – vse lastne proizvode v svoji trgovini

za vse steklenice sveta